

TÍTULO SUPERIOR EN CONSERVACIÓN E RESTAURACIÓN DE BENS CULTURAIS

Escola Superior de Conservación e Restauración de BBCC de Galicia

Práctica da conservación activa dos bens arqueolóxicos II

Departamento: Conservación e restauración de materiais arqueolóxicos

Obrigatoria da especialidade	Curso: 3º arqueoloxía	2º Cuadrimestre	11 ECTS
------------------------------	-----------------------	-----------------	---------

Práctica

Profesor: Comba Torre Castro
comba.torre.castro@edu.xunta.gal

Horario: 12 horas semanais

DESCRIPCIÓN DA MATERIA

Aplicación dos criterios, sistemas e técnicas de intervención para a conservación e restauración dos bens arqueolóxicos. Execución dos tratamentos de conservación e restauración propios, mediante obra rea, ou ocasionalmente maquetas. Elaboración de informes.

COMPETENCIAS TRANSVERSAIS

T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.
T2	Recoller información significativa, analizala, sintetizala e xestionala adecuadamente.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T9	Integrarse adecuadamente en equipos multidisciplinares e en contextos culturais diversos.
T13	Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.
T16	Usar os medios e recursos ao seu alcance con responsabilidade cara ao patrimonio cultural e ambiental.

COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN

X2	Coñecer e identificar a composición material do ben cultural e os procedementos e técnicas empregados na súa elaboración.
X4	Determinar os exames ou análises precisos para avaliar os seus resultados.
X5	Determinar os criterios de intervención e decidir o tratamento de conservación máis axeitado.
X7	Deseñar sistemas e tratamentos de conservación e restauración.
X11	Acadar a capacidade de colaborar e traballar en equipo con outros profesionais.
X15	Coñecer os riscos laborais e as medidas e normas de seguridade e saúde, e a súa aplicación para o restaurador, os bens culturais e o medio.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE DE ARQUEOLOXÍA

EA1	Diagnosticar as alteracións dos bens arqueolóxicos e dos seus materiais constitutivos mediante o seu exame, identificación, análise e valoración.
EA2	Decidir e executar os tratamentos máis adecuados a cada caso, poñendo en práctica os coñecementos, os criterios, os procedementos técnicos e as habilidades e destrezas adquiridas.
EA4	Planificar, documentar e facer o seguimento do proceso de conservación e restauración dos bens arqueolóxicos, aplicando a metodoloxía de traballo pertinente.

EA5	Establecer un diálogo interdisciplinario con outros profesionais relacionados co ámbito do patrimonio cultural, especialmente no concernente ao arqueolóxico.
EA8	Realizar unha análise crítica da metodoloxía, os tratamentos e os materiais empregados e avaliar a eficacia da intervención realizada.
EA10	Utilizar os recursos que as novas tecnoloxías facilitan para o desenvolvemento do exercicio profesional.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA MATERIA

Coñecer os tipos de bens arqueolóxicos, os procesos e axentes de alteración específicos.
Acadar a capacidade para diagnosticar o estado dos bens arqueolóxicos
Acadar a capacidade para deseñar e executar proxectos de conservación sobre bens arqueolóxicos

UNIDADES DIDÁCTICAS

Unidade	Subtemas	% da materia
1. Diagnose de materiais arqueolóxicos	<ul style="list-style-type: none"> - Determinación do estado de conservación - Caracterización materiais - Cuantificación axentes - Diagnóstico/risco - Proposta de tratamento 	25%
2. Limpeza de materiais arqueolóxicos	<ul style="list-style-type: none"> - Determinación do estado de conservación - Caracterización materiais - Cuantificación axentes - Diagnóstico/risco - Proposta de tratamento 	25%
3. Consolidación e adhesión de materiais arqueolóxicos	<ul style="list-style-type: none"> - Determinación do estado de conservación - Propostas de intervención - Execución - Redacción de informes 	25%
4. Reintegración de materiais arqueolóxicos	<ul style="list-style-type: none"> - Determinación do estado de conservación - Propostas de intervención - Execución - Redacción de informes 	25%

UNIDADES DIDÁCTICAS

Metodoloxías	Horas aula	Horas fora	Total
Prácticas de laboratorio	186		186
Lecturas e debates, informes, estudos de casos, resolución de problemas	30	59	89
Total	216	59	275

METODOLOXÍA DOCENTE

Metodoloxía	Descrición
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia. Supervisadas polo profesor, e de forma individual ou en grupo.
Lecturas e debates, informes, estudos de casos, resolución de problemas	O alumnado: <ul style="list-style-type: none"> - Traballará sobre diversas obras realizando diagnoses e propostas de tratamentos. - Presentará os traballos realizados, explicando os problemas atopados, as solucións aportadas e os resultados obtidos. - De maneira individual ou en grupo elaborará os informes das pezas tratadas.

SISTEMAS DE AVALIACIÓN

Método	Criterios	% avaliación
Informes e prácticas de laboratorio	<ul style="list-style-type: none"> - Aplicación dos coñecementos adquiridos - Capacidade de análise crítico - Adquisición competencias teóricas - Os criterios de cualificación quedarán expresados en rúbricas dispoñibles na plataforma docente. 	40%
Informes de conservación e restauración	<ul style="list-style-type: none"> - Aplicación dos coñecementos adquiridos - Capacidade de análise crítico - Adquisición competencias teóricas - Os criterios de cualificación quedarán expresados en rúbricas dispoñibles na plataforma docente. 	40%
Observación sistemática	Asistencia a clase, participación activa en debates e prácticas propostas, asimilación e aplicación dos coñecementos adquiridos.	20%
Total		100%

OUTROS COMENTARIOS Á AVALIACIÓN E MEDIDAS DE RECUPERACIÓN

- A asistencia é obrigatoria. A cualificación do apartado “observación sistemática” basearase nos seguintes principios:
  - 5% asistencia e continuidade. A non asistencia a 6 ou máis clases suporá unha cualificación de 0; entre 4 e 6, 0,5. Na continuidade avaliarase a presentación en tempo e forma os exercicios propostos. A presentación tardía de máis de 5 traballos suporá unha cualificación de 0, entre 3 e 5, 0,5.
  - 5% limpeza e orde en laboratorio. Implica recollida e lavado de material empregado, correcta manipulación e etiquetado de produtos, e correcto emprego dos EPIs.
  - A cualificación de 0 nalgún destes dous epígrafes suporá a inmediata presentación a unha proba escrita en convocatoria ordinaria.
- Avaliarase de forma continua e permanente o progreso do proceso de aprendizaxe, incluíndo todos os

resultados acadados no traballo continuado de clase, as lecturas, exercicios e traballos entregados no tempo estipulado.

- A cualificación poderá ser:
  - Non presentado: cando non se presenten a totalidade dos traballos establecidos ó longo do curso.
  - Suspenso: cando, presentados todos os traballos, a cualificación obtida non supere o 4,9.
  - Aprobado (coa cualificación correspondente) cando, presentados todos os traballos, a cualificación obtida supere o 4,9.
- Nos casos de cualificacións “non presentado” ou “suspenso”, na convocatoria ordinaria, propóranse as tarefas que permitan a recuperación parcial/total segundo as partes non superadas, que incluírán:
  - Unha proba escrita de valor 60% do total da cualificación final. Para a presentación á proba será necesario ter presentado o traballo de materia e resto de prácticas.
  - Presentación e avaliación do resto de actividades propostas ó longo do curso (40%).
- O alumnado que non supere a convocatoria ordinaria terá a posibilidade de presentarse á convocatoria extraordinaria. Nesta convocatoria o alumnado terá que realizar unha proba escrita de valor 70% sobre a cualificación.
- Dita convocatoria conterá outros elementos de avaliación, por valor 30%, correspondentes ós traballos presentados na convocatoria ordinaria.

ATENCIÓN PERSONALIZADA

Ofreceráse atención personalizada ao alumnado durante todo o curso. As titorías poderán ser presenciais ou en sesión telemática a distancia.

BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA

- Berdoucou, M. Cl. (Coord.) (1990). *La conservation en archéologie*. Masson, Paris.
- Black, J. (comp.) (1987). *Recent advances in the conservation and analysis of artefacts*. Summer School Press, University of London, London.
- Cronyn, J.M. (1990). *The elements of archaeological conservation*. Routledge, London.
- Delcroix, G.; Tortel, C. (1973). *Contribution a l'élaboration d'une méthodologie de la sauvegarde des Biens Culturels*. Imprimerie CNRS, Paris.
- Dowman, E.D. (1970). *Conservation in field archaeology*. Methuen and Co., LTD, London.
- Fenández. C., Castro, L. y Pérez. F. (eds.) (1993). *Arqueología y Conservación*. Concello de Xinzo de Limia, Ourense.
- Kühn, H. (1986). *Conservation and restoration of works of art and antiquities*. Vol. 1. Butterworths, London.
- Laborde Marqueze, A. (1986). *Conservación y restauración en yacimientos prehistóricos*. Cahier Noir (monográfico), Centro de Recerques paleo-eco-socials, Girona.
- Meyer, N. y Relier, C. (eds.) (1988). *Conservation des sites et du mobilier archéologiques. Principes et méthodes. Études et documents sur le patrimoine culturel*, 15. Unesco, Paris
- Pearson, C. (1988). *Conservation of marine archaeological objects*. Butterworths, London.
- Plenderleith, H.J. (1967). *La conservación de antigüedades y obras de arte*. ICROA, Madrid.
- Roy, A. & Smith, P. (eds.) (1996). *Archaeological Conservation and its consequences*. Preprints of the IIC Copenhagen Congress, 1996. London (2 artigos)
- Stanley Price, N. (1984). *La conservación en excavaciones arqueológicas*. ICCROM. Ministerio de Cultura, Madrid.
- VV.AA. (1985) "Restauración", número monográfico de Revista de arqueología. Zugarto Ediciones, Madrid.